

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3196/2022. (IV. 29.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.572/2019/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Kecskeméti Klára ügyvéd) útján eljárva alkotmányjogi panaszukban az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Győri Járásbíróság P.21.415/2017/42. számú ítélete, a Győri Törvényszék 2.Pf.20.173/2019/5. számú ítélete és a Kúria Pfv.I.21.572/2019/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [2] Az alkotmányjogi panasz tárgyát képező döntéseket a bíróság az indítványozók (mint I–IV. rendű felperesek) által végrehajtás megszüntetése iránt indított perben hozta. Az ügyben megállapított tényállás szerint az I. és III. rendű felperesek deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egy kereskedelmi bankkal, a II. rendű felperes pedig készfizető kezességet vállalt. Ezt követően a II. és IV. rendű felperes is deviza alapú kölcsönszerződést kötött ugyanezzel a bankkal. Az indítványozók elmulasztották a kölcsön szerződésszerű visszafizetését, ezért a bank jogutódja mindkét szerződést felmondta, és végrehajtást kezdeményezett az indítványozók ellen. Az indítványozók ezt követően a végrehajtás megszüntetése iránti keresetet nyújtottak be, amelyben többek között a szerződések megkötésére vonatkozó alaki szabályok megsértésére, a szerződés létre nem jöttére, illetve érvénytelenségére hivatkoztak. A Győri Járásbíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) – megismételt eljárásban – ítéletével elutasította a keresetet, az indítványozók fellebbezése nyomán eljáró Győri Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) az elsőfokú ítéletet helybenhagyta, a Kúria pedig a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [3] 2. Az indítványozók ezt követően fordultak alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amelyben egyúttal az elsőfokú bíróságtól a végrehajtás felfüggesztését is kérték. A bíróság az indítványozók kérelmét elutasította arra hivatkozással, hogy a 2013-ban indult és a per idején 2014. június 26. napjától 2019. szeptember 16. napjáig felfüggesztett végrehajtás ismételt felfüggesztését a jogerős és felülvizsgálat útján is felülbírált ítéletre figyelemmel már nem látta indokoltnak.
- [4] 2.1. Az Alkotmánybíróság az indítványozókat hiánypótlásra hívta fel a sérelmezettként hivatkozott alaptörvényi rendelkezések tisztázása és az alkotmányjogi panaszuknak részletes, alapjogi érveléssel is ellátott indokolással való kiegészítése érdekében. A korábban személyesen eljáró indítványozók válaszukat határidőben, jogi képviselővel terjesztették elő, aki az Alkotmánybíróság eljárására vonatkozó meghatalmazását csatolta.
- [5] 2.2. A kiegészített alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntések az Alaptörvény XIII. cikkét, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint B) cikk (1) bekezdését, Q) cikk (2) és (3) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, és II. cikkét is megsértették.
- [6] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az indítvány több szempontból is állította:
  - figyelemmel a Tanácsnak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelvére (1993. április 5.), az indítványozók szerint a bíróságnak azt kellett volna vizsgálnia, hogy az ügyféltájékoztató mennyiben tartalmaz világos és érthető tájékoztatást arra vonatkozóan, hogy milyen negatív hatása lehet az árfolyam kedvezőtlen változásának.

– az alapjog részét képezi az indokolt bírói döntéshez fűződő jog, azonban az eljáró bíróságok az indítványozók érdemi hivatkozásait figyelmen kívül hagyták, érdemben nem vizsgálták azt az ellentmondást az alperes által becsatolt iratanyag kapcsán, amely az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megfelelőségét hivatott alátámasztani; nem kaptak választ az elsőfokú bíróság határozata ellen benyújtott fellebbezésükben feltett azon kérdésekre, hogy milyen tájékoztatás alapján kellett volna világosnak lennie a felperesek számára, hogy az „árfolyamváltozásnak nincs felső határa”.

– a bíróságok a valós tényekkel ellentétesen találták bizonyítottnak, hogy a szerződések megkötését megelőzően a felperesek a hitelkérelmekben elismerték, hogy az ún. ügyféltájékoztatót megismerték. Az indítványozók állítása szerint a perben bemutatták, hogy a 2007-es kölcsönszerződéshez benyújtott ún. ügyféltájékoztató nem létezhetett a 2007-es kölcsönszerződés megkötésekor; a 2008-as kölcsönszerződéshez pedig alperesek nem tudták bemutatni, hogy az indítványozók elismerték volna az ügyféltájékoztató átvételét. Ezért jogszabálysértő

– a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 203. § (6)–(7) bekezdésével ellentétes – bíróságok indokolása. Mindebből az indítványozók számára az következik, hogy a Kúria sem tanulmányozta kellő alaposággal az iratanyagot és nem vizsgálta átfogóan a tényeket, és érdemi indokolás helyett kinyilatkoztatást tett.

– a bíróságok nem kellő súllyal vették figyelembe az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előzetes döntéshozatali eljárásaiban hozott – a 2014. április 30-i Kásler Árpád és Káslerné Rábai Hajnalka kontra OTP Jelzálogbank Zrt. ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282 (a továbbiakban: C-26/13.), a 2017. szeptember 20-i Ruxandra Paula Andriuc és társai kontra Banca Romaneasca SA, C-186/16, EU:C:2017:703 (a továbbiakban: C-186/16.), a 2018. szeptember 20-i OTP Bank Nyrt. és OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt. kontra Ilyés Teréz és Kiss Emil, C-51/17, EU:C:2018:750 (a továbbiakban: C-51/17.), a 2018. november 8-i VE kontra WD, C-227/18, EU:C:2018:891 (a továbbiakban: C-227/18.) – határozatokat, holott erre az indítványozók többször hivatkoztak elsősorban a kockázatfeltárással összefüggésben. A C-26/13. számú határozat előírja, hogy a fogyasztó részére elegendő időt kell biztosítani ahhoz, hogy a rá háruló kockázatot megismerhesse és értékelni tudja; az elsőfokú eljárás során nem nyert bizonyítást az, hogy a felperesek a szerződéskötés előtt is kaptak tájékoztatást, a közjegyző pedig olyan gyorsasággal olvasta fel az okiratot, hogy ott nem volt lehetőség a kockázatok értékelésére. Az EUB C-186/16. számú ítélet 45. pontja alapján a tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti hazai fizetőeszköz súlyos leértékelődésének, és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészekre gyakorolt hatására.

– a bíróságok a 7/2015. (III. 19.) AB határozatban foglaltakat – amely az EUB C-26/13. számú ügyben hozott ítélete alapján tért ki az átláthatóság és világosság követelményére – figyelmen kívül hagyták; a szerződések I. 9. pontja nem felel meg az Alkotmánybíróság határozatának.

– a 2007-es kölcsönszerződésben meghatározott ún. halasztással kapcsolatban a Kúria iratellenesen állította azt, hogy életbiztosítással kombinált kölcsönszerződés lett volna, ezért téves az a következtetés, hogy nem kellett törlesztőrészek számítási módját előírni.

– az írott joggal – Hpt. 47. §-ával és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 200. § (2) bekezdésével – is ellentétes, hogy az ítéletek álképviselőnek minősítik az egyetlen aláíró, ahelyett, hogy egy a szerződéskötéssel szemben a törvény által támasztott követelmény be nem tartását a semmisség megállapításával szankcionálnák.

[7] A fentiek mellett az indítványozók a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben leírták, hogy az érdemi, hatékony jogorvoslathoz való jog kiüresítését jelenti az adott ügyben felmerült valós tények figyelmen kívül hagyásával történő sablon ítélezés; s hogy több felvetésükre egyetlen bíróság sem adott választ.

[8] A B) cikk (1) bekezdésére és R) cikk (2) bekezdésére hivatkozással az indítványozók előadták azt is, hogy a demokratikus jogállam, az alkotmányos rend és az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, a jogrendszer belső összhangjának megőrzése, valamint a hatalommegosztás elvének érvényre juttatása megköveteli, hogy a bíróságok a jogszabályok rendelkezéseit – legyen az eljárás vagy anyagi jogi szabály, nemzeti vagy uniós, beleértve az irányelveket is – maradéktalanul betartsák. Mivel álláspontjuk szerint a bíróságok megsértették az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) több cikkét és uniós irányelveket is, ez a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések sérelmét jelenti.

[9] Az előbbieken túl az indítványozók a bírósági döntéseknek az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdésével való ellentétét is állították az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJE), valamint az uniós jognak a megsértése okán.

II.

[10] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„Q) cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

(3) Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.”

„R) cikk (2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

III.

- [11] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [12] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, amelynek feltételeiről az alkotmányjogi panasz indítványok esetében az 52. § (1b) bekezdésének *a)–f)* pontjai rendelkeznek. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontja alapján az indítványnak egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [13] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [14] Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [15] 2. Az alkotmányjogi panasz vizsgálata során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állító elemét tekintve – határozott kérelmet tartalmaz és megfelel a törvényben előírt alaki és tartalmi követelményeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés, (5)–(6) bekezdés].
- [16] Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben lényegileg szintén a bírói döntések indokolásának hiányosságait kifogásolta, ezért az indítványi elemet az Alkotmánybíróság tartalma szerint, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vizsgálatának keretében bírálta el.
- [17] Az indítványozók az Alaptörvényben biztosított joguk sérelmére is hivatkoznak; az ügy felpereseiként érintetteknek minősülnek; az állított sérelem az ügy érdemében hozott döntések – első- és másodfokú ítélet, valamint a Kúria ítélete – folytán következett be velük szemben; jogorvoslati lehetőségeiket pedig már kimerítették [Abtv. 27. § (1) és (2) bekezdés].

- [18] A Kúria támadott ítéletét 2020. november 4-én töltötte le az indítványozók jogi képviselője. Az alkotmányjogi panaszt az elsőfokú bíróság útján terjesztették elő, amelynek időpontjáról a bíróság nem adott tájékoztatást, de tekintettel arra, hogy a bíróság által az Alkotmánybíróságnak címzett átirat kelte 2020. november 10., az indítvány kétséget kizáróan az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben előterjesztettek minősül.
- [19] Az ügyben támadott bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság még nem döntött [Abtv. 31. § (2) bekezdés].
- [20] Az indítványban állított problémák közül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által védett tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben az Abtv. 29. §-a szerinti bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként vizsgálható, hogy a bíróságok az eljárásuk során az indítványozóknak az eljárás során felvetett lényegi érveit – különösen az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megfelelőségével kapcsolatban, figyelemmel az EUB-nak az indítványozók által hivatkozott egyes ítéleteibe foglalt szempontokra is – megvizsgálták-e, és azok értékeléséről a bírói döntésekben kellő indokolással számot adtak-e.
- [21] Mindezek mérlegelése után az Alkotmánybíróság az Ügyrend 31. § (6) bekezdése szerint a panaszt befogadta, és – a fenti alkotmányjogi kérdés tekintetében – érdemben bírálta el.
- [22] 3. Az alkotmányjogi panasz egyes indítványi elemei azonban az alábbiak szerint nem voltak érdemben elbíráltak.
- [23] A panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésre hivatkozó elemében is csak részben felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának, mert bár formálisan Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozik, tartalmát tekintve részben uniós joggal – az EUMSZ cikkeivel, az EUB ítéleteivel és irányelvi rendelkezésekkel – való ellentétet állít. Az Alkotmánybíróság már korábbi döntéseiben is megállapította, hogy „nem vizsgálható érdemben a támadott bírói ítélet uniós joggal való esetleges ellentéte, mert az Alkotmánybíróságnak sem az Alaptörvény, sem az Abtv. alapján nincs erre vonatkozó hatásköre” {3472/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [6]}. Az „uniós jog értelmezése [...] alapvetően szakjogi kérdés. Még az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének szakjogi kérdéseiben sem foglal állást az Alkotmánybíróság” {3290/2021. (VII. 7.) AB végzés, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel nem vizsgálhatta meg az indítványozóknak az uniós jog megsértésével kapcsolatos érveit.
- [24] A fenti a körben külön kiemelés érdemel EUB C-26/13. számú ügyben hozott ítélete, ugyanis ezt az indítványozók szerint az átláthatóság és világosság követelményével összefüggésben az Alkotmánybíróság is figyelembe vette a 7/2015. (III. 19.) AB határozatban. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy hivatkozott határozatában nem bírói döntés uniós joggal való ellentétét vizsgálta, hanem azt, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés (az árfolyamrés tisztességtelenségének törvény által történő megállapítása) a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközik-e. Az Alkotmánybíróság ennek a vizsgálatnak a során a jogalkalmazó bíróságok által kidolgozott, s a Kúria által jogegységi határozatba foglalt egységes gyakorlatnak és az új szabályozásnak az összevetésével kapcsolatban utalt az EUB döntésének tartalmára (ld. Indokolás [34]–[43]). Mindezek alapján annak a vizsgálata, hogy az indítványozók által kötött kölcsönszerződés adott pontja a 7/2015. (III. 19.) AB határozatán keresztül ellentétes-e az EUB C-26/13. számú ügyben hozott ítéletével, – sem a vizsgálat mércéjét, sem pedig egyébként annak tárgyát tekintve – nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [25] Az indítvány szerint a bíróságok nem vették kellően figyelembe az EUB C-51/17. és C-227/18. számú döntését sem, de ennek állításán túl az ezekkel összefüggő probléma mibenlétével kapcsolatos bővebb indokolást nem tartalmazott, ezért ebben az elemében az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának.
- [26] Az Alaptörvény II. cikkével és XIII. cikkével kapcsolatban az indítvány önálló, alkotmányjogilag értékelhető indokolást szintén nem adott elő.
- [27] Az előbbiek mellett az indítványozók a hazai és uniós jogforrások bíróságok általi betartásának kötelezettségével összefüggésben hivatkoztak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, R) cikk (2) bekezdésének és Q) cikk (2)–(3) bekezdésének sérelmére is, amelyek a demokratikus jogállamiság elvét, az Alaptörvény és a jogszabályok kötelező erejét, valamint a nemzetközi jog és a magyar jog összhangjának biztosítását mondják ki; azonban nem tekinthetőek az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogának, így azokra az Abtv. 27. §-a értelmében alkotmányjogi panasz nem alapozható {vö. 3171/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [10]; 3256/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az Alkotmánybíróság joggyakorlata szerint B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén lehet alapítani {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]}.
- [28] Jelen ügy elbírálásakor is irányadónak tekinti az Alkotmánybíróság a testületnek a bíróságok jogértelmezésére, annak felülbírlatára vonatkozó korábbi, elvi értelemmel megállapításait. Ezek egyike szerint az Alkotmány-

- bíróság jogköre „nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra kerül sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetőek ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]; 3505/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [17]}
- [29] Az Alkotmánybíróság a fentiekből következően „nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}” {3386/2019. (XII. 19.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [30] A bizonyítékok értékelését illetően az Alkotmánybíróság külön hangsúlyozza, hogy „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető az általános hatáskörű bírósági szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának, az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja. Ezzel áll összhangban az is, hogy az Alkotmánybíróság nem ténybíróság, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása a bíróságok, végső soron a Kúria feladata.” {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24]}. Ennek megfelelően „az Alkotmánybíróság nem vizsgálja [...], hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. [...] {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}” {3328/2019. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [31] A Kúria ítélete ([8] és [16] bekezdések) szerint a szerződések megkötését megelőzően az indítványozók a hitelkérelmekben elismerték, hogy az ügyfél-tájékoztatót megismerték. Az indítványnak az ennek ellentmondó állításait – ti., hogy a bíróságok ezen megállapításai a valós tényekkel ellentétesek, a 2007-es kölcsönszerződéshez kapcsolódó ügyfél-tájékoztató nem is létezhetett, a 2008-es kölcsönszerződéshez kapcsolódó ügyfél-tájékoztató átvételét nem tudta az alperes igazolni, a Kúria nem tanulmányozta kellő alaposan az iratanyagot – az Alkotmánybíróság a fent ismertetett joggyakorlatára tekintettel, mint bizonyítási, bizonyíték-értékelési és tényállás-megállapítási kérdéseket, nem vizsgálhatta meg érdemben. Az indítványozók az ügyfél-tájékoztató meg nem ismerésére alapozva állították a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének sérelmét is, amelyet az Alkotmánybíróság már az említett bizonyítási előkérdés felülbírálati lehetőségének hiánya miatt sem vizsgált, de önmagában az (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazás vizsgálata is kívül esik hatáskörén.
- [32] Tényállás-megállapítási kérdésként szintén kívül esik az Alkotmánybíróság hatáskörén annak az indítványozói állításnak vizsgálata, hogy a 2007-es kölcsönszerződésben meghatározott ún. halasztással kapcsolatban a Kúria iratellenesen állította-e azt, hogy életbiztosítással kombinált kölcsönszerződés lett volna, s hogy ezért téves-e az a következtetés, hogy nem kellett törlesztőrészletek számítási módját előírni. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy a kifogásolt állítás nem csak a Kúria ítéletében ([7] bekezdés), hanem már az elsőfokú bíróság ítéletében (21. oldal) is szerepel, és az indítvány pedig nem utal arra, hogy ezt az indítványozók korábban, a bírósági eljárás során vitatták volna.
- [33] Az indítványozók az előbbieken túl azt is állították, hogy a Hpt. 47. §-ával és Ptk. 200. § (2) bekezdésével ellentétes, hogy a támadott ítéletek alképviseelőnek minősítették a pénzügyi intézmény részéről az egyetlen aláíró, ahelyett, hogy egy a szerződéskötéssel szemben a törvény által támasztott követelmény be nem tartásait a semmisség megállapításával szankcionálták volna. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a Kúria az ítélete indokolásában ([13]–[15] bekezdések) részletesen kifejtette, hogy szerződés kötése esetén a következetes bírói gyakorlat a képviseletre vonatkozó előírások megsértését nem alakhi hiányosságnak, hanem akarathibának értékeli. Egyebekben pedig a képviseletre és a szerződések érvénytelenségére vonatkozó szabályoknak az értelmezése nem hozható összefüggésbe a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, ellenben olyan polgári jogi szakkérdésnek minősül, amely tekintetében a bírói döntések felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.

IV.

- [34] Az indítvány nem megalapozott.
- [35] 1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmével összefüggésben is állította.
- [36] Az indokolási kötelezettség állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat emeli ki. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság – a jelen határozat III/3. pontjában (Indokolás [22] és köv.) is idézett joggyakorlatával összhangban – azt nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, hanem csupán azt értékelheti, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálta-e és ennek értékeléséről a döntésében számot adott-e. Az indokolt bírói döntéshez való jog azt a kötelezettséget támasztja az eljáró bírósággal szemben, hogy az indokolás az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre terjedjen ki {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [37] 2. Az indokolt bírói döntéshez fűződő jog sérelmét az indítványozók egyrészt azért állították, mert szerintük nem kaptak választ a bírósági döntésekben az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megfelelőségével kapcsolatos kérdésekre, konkrétan arra, hogy miből kellett volna számukra kiderülnie, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa.
- [38] Az elsőfokú bíróság a kérdést ítéletében az alábbiak szerint vizsgálta (26. oldal): „Az árfolyamkockázat felperesek által történő viseléséről a felek megállapodtak, erre egyértelmű és világos rendelkezést tartalmaz az 1.9. pont mindkét szerződésnél, az ezzel ellentétes felperesi érvelés nem helytálló.
- [39] A felperesek szerint az árfolyamkockázat áthárítása a szerződés érvénytelenségét eredményezi a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése, és a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján, mivel főszoolgáltatást meghatározó feltétel a szerződés egészében semmis a Ptk. 239. § (2) bekezdése szerint. A felperesek álláspontja szerint az alperes nem adott arról megfelelő tájékoztatást, hogy az árfolyamkockázat valós, a futamidő alatt bármikor bekövetkezhet, felső határa nincs, következményeit korlátlanul a felperesek viselik. A felperesek érvei nem helytállóak. A két szerződés I. rész 9. pontja egyértelműen és világosan fogalmaz arról, hogy az árfolyamkockázat kizárólagosan a felpereseket terheli: a felperesek kijelentették, hogy a kizárólagosan őket terhelő kockázatokkal tisztában vannak, tudomásul vették, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ők viselik. A tájékoztató rögzíti, hogy törlesztőrészletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, ebből az átlagosan tájékozott és figyelmes fogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperesek számára világos kellett legyen, hogy árfolyamváltozás kedvezőtlen hatásainak nincs felső határa. Értékelendő ennél, hogy a szerződések éppen a lehetséges árfolyamváltozás miatt rögzítik a pótfedezet nyújtása kötelezettségét, ebből is kitűnik, hogy a változás eredményeként a tartozás az ingatlanfedezet mértékét jóval meghaladhatja. A perbeli szerződések árfolyamkockázatot a felperesekre telepítő rendelkezésének – mint a főszoolgáltatás körébe tartozó rendelkezésnek – a tisztességtelensége érdemben nem vizsgálható [Ptk. 209. § (4) bekezdés, Kúria 2/2014 számú PJE], mert a rendelkezés világos és érthető. A pénzügyet a Hpt. 203. § (6) bekezdésében és (7) bekezdésében, továbbá a Kúria 6/2013. és 2/2014. számú Polgári Jogegységi Határozatában foglaltaknak megfelelően tett eleget tájékoztatási kötelezettségének. (Hasonlóan foglalt állást a Győri Ítéltábla a Pf.IV.20.294/2017/4/1. számú ítéletében.)
- [40] A 2/2014. PJE határozat alapján egyértelmű, hogy ha a tájékoztatásból kiderül, hogy az árfolyamkockázat kizárólag az adóst terheli és a rá nézve kedvezőtlen változásoknak nincs felső határa, a kikötés tisztességtelenségét nem lehet megállapítani. A bíróság megítélése szerint a felperes által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat ezen kritériumoknak megfelelt. Utal arra a bíróság, hogy a külön íven szövegezett kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya, a tájékoztatás szerződés szövegébe foglalása önmagában szintén nem vezethet a tisztességtelenség megállapításához az irányadó bírósági gyakorlat szerint (BDT 2016. 3457).
- [41] A szerződések szövege alapján megállapítható volt, hogy az árfolyamkockázatról szóló kikötés nem volt tisztességtelen. A szerződéskötést megelőzően a felperesek a hitelkérelmen elismerték, hogy megkapták az ügyfél-tájékoztatót. Ennek szövege nem tartalmazott olyan részt, amelyből az átlagosan tájékozott és figyelmes

fogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperesek arra következtethettek volna, hogy a kockázatnak felső határa van. A felperesek tévesen érveltek azzal, hogy a példaszerű számítások erre adtak alapot. A tájékoztatóban nem volt olyan adat, hogy a változás mértéke nem lehet nagyobb, mint a példákban bemutatott eseteké.”

[42] A másodfokú bíróság az elsőfokú döntésével a kérdés tekintetében egyetértett, ahhoz az alábbiakat fűzte hozzá (12. oldal): „E körben alappal rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a két szerződés I. rész 9. pontja egyértelműen és világosan fogalmaz arról, hogy az árfolyamkockázat kizárólagosan felpereseket terheli. Felperesek kijelentették, hogy a kizárólagosan őket terhelő kockázatokkal tisztában vannak. A tájékoztató rögzíti, hogy a törlesztő részletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, ebből pedig felperesek számára is világos kellett, hogy legyen, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa. Iratellenesen állítják felperesek, hogy e körben az ítélet nem tartalmaz indokolást, az indokolás ugyanis a 26. oldal 3. bekezdésében tetten érhető, részletes. Az árfolyamváltozás, kockázatteljesítés kapcsán a perbeli szerződések egyértelműek, világosak, semmiféle szaktudást nem igényelnek. Az ítélet ebben a körben nem ellentmondásos.”

[43] A felülvizsgálati eljárásban a Kúria az első- és másodfokú bíróság döntését a kérdés tekintetében osztotta, az indokolást további szempontokkal kiegészítve ([17] bekezdés): „A felperesek felülvizsgálati kérelmükben állították, hogy nem kaptak tájékoztatást, továbbá, hogy a kapott tájékoztatás ellentmondásos volt. Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megítélésé szabad bírói mérlegelés kérdése, s mivel az adott esetben nem történt eljárási szabálysértés, nincsen ok a bírói mérlegelésen alapuló döntés felülmérlegelésére. A perben eljáró bíróságok helytállóan jutottak arra a következtetésükre, hogy az árfolyamkockázati tájékoztató egyértelműen és világosan tartalmazta azt, hogy az árfolyamkockázat kizárólagosan a felpereseket terheli, és ismert volt a felperesek előtt az, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa. A szerződések megkötését megelőzően a felperesek a hitelkérelmekben elismerték, hogy az Ügyféltájékoztatót megismerték.

A szerződésekről készült közjegyzői okiratok I.9. pontjában a felperesek kijelentették, hogy a bank által a kölcsön kockázatairól nyújtott részletes tájékoztatást megismerték, megértették, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őket terhelő kockázatokkal tisztában vannak, tudomásuk van az árfolyamkockázatról, arról, hogy a futamidő alatt a HUF-nak a CHF-hez viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a CHF-ben megállapított törlesztő részletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Kijelentettek, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ők viselik, továbbá az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alaposan megfontolták, a kockázatot fizetőképességüknek és vagyoni helyzetüknek megfelelően mérlegelve vállalták. A hitelfelvételi kérelmek, illetve a szerződések vonatkozó részei között ellentét nincsen, a felperesek csupán állították, hogy a tájékoztatást különböző, egymásnak ellentmondó dokumentumok tartalmazzák, de az eltérést nem jelölték meg.

Megjegyzi a Kúria: a 2007. szeptember 20-ai kölcsön nagyrészt korábbi deviza (CHF) alapú kölcsönt váltott ki, így az I. és a III. rendű felperesek már ezen körülmény miatt is tisztában voltak a deviza alapú kölcsönök jellemzőivel, e jellemzők között az árfolyamkockázattal.”

[44] A támadott bírósági ítéletek indokolásának vizsgálata alapján az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megfelelőségének kérdésében – és konkrétan az árfolyamkockázat korlátjának hiányát illetően – mind az elsőfokú, mind a másodfokú ítéletek részletesen kifejtették döntéseik indokait, és azt is, hogy mely bizonyítékokra alapították azt, továbbá kitértek arra is, hogy az egyes bizonyítékokat egyenként és összességükben miként értékelték; a Kúria felülvizsgálati ítélete a kérdéssel szintén részletesen, érdemben foglalkozott. Az indítványozó indokolási kötelezettség hiányára vonatkozó érvelése ezért ebben a vonatkozásban nem volt megalapozott. Annak a megítélésé pedig, hogy a bíróságok az ügyiratok alapján az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megfelelőségét okszerűen, helyesen ítélték-e meg, már olyan bizonyíték-értékelési és bírói mérlegelést magában foglaló jogalkalmazási kérdés, amelyben az Alkotmánybíróság – hivatkozott, következetes joggyakorlata értelmében – nem jogosult a kifogásolt bírósági ítéleteket felülbírálni.

[45] 3. Az indokolt bírói döntéshez fűződő joggal kapcsolatban az indítványozók másrészt azt sérelmezték, hogy a bíróságok nem vették figyelembe az EUB C-26/13. és C-186/16. számú határozatait az indítványozók ezekre való hivatkozása ellenére.

[46] Az indítvány felrója, hogy az EUB C-26/13. számú határozatának előírása szerint a fogyasztó részére elegendő időt kell biztosítani ahhoz, hogy a rá háruló kockázatot megismerhesse és értékelni tudja, ám ezek a követelmények az indítványozók szerint esetükben nem teljesültek.

[47] A bírósági ítéletek indokolásukban azt állapították meg, hogy az indítványozók már a szerződéskötést megelőzően, a hitelkérelmen elismerték, hogy megkapták az ügyféltájékoztatót, s hogy nyilatkoztak arról, hogy

a kölcsön kockázatairól nyújtott részletes tájékoztatást megismerték, megértették (első fokú ítélet 7. és 26. oldal; kúriai ítélet [17] bekezdés); ebből következően nem volt érdemi jelentősége annak az indítványozói állítás vizsgálatának, hogy a szerződéskötéskor a közjegyző milyen gyorsasággal olvasta fel az okiratot, s hogy ott a helyszínen önmagában megfelelő lehetőség volt-e a kockázatok értékelésére. Az Alkotmánybíróság emellett megjegyzi, hogy az indítványozóknak a szerződéskötés körülményeire vonatkozó utóbbi állítása olyan bizonyítási kérdést vet fel, amelyben – a jelen határozat III/3. pontjában (Indokolás [22] és köv.) kifejtettek szerint – az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre állást foglalni, egyébként pedig az indítványozók az állításuk igazolására az Alkotmánybíróság előtti eljárásban nem is tettek kísérletet [vö. Abtv. 52. § (6) bekezdése].

- [48] Az indítvány sérelmezte továbbá, hogy az ügyben eljáró bíróságok nem vették figyelembe, hogy az EUB C-186/16. számú ítélete alapján a hitelező által adott tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti hazai fizetőeszköz súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészekre gyakorolt hatására, átláthatóan fel kell tüntetni a mechanizmus konkrét működését is; ám ezek nem szerepeltek a kockázatteljesítő tájékoztatásban.
- [49] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a támadott bírósági ítéletek – a jelen határozat IV/2. pontjában (Indokolás [30] és köv.) részletezettek szerint – nem azt állapították meg, hogy a kölcsönszerződések I. 9. pontjába foglalt „Kockázatteljesítő nyilatkozat” önmagában tartalmazta teljeskörűen a devizahitel igénybevételével együtt járó kockázatokat, hanem a külön dokumentumba foglalt – és a bírósági ítéletek szerint az indítványozók által bizonyítottan átvett és nyilatkozatuk értelmében megismert – ügyféltájékoztatóval együttesen; az utóbbi dokumentum pedig leíró magyarázatokkal és számszerű példákkal mutatta be mind az árfolyamváltozás, mind a kamatváltozás kockázatait. Az elsőfokú bíróság ítélete továbbá azt is megállapította, hogy a hitelező bank lakossági hitelezési üzletszabályzatának 4.1.4. pontja tartalmazta a törlesztőrészlet kiszámításának módját, a 4.2.2.2 a kamat számításának képletét, annuitásos tőketörlesztés esetére és a halasztott tőketörlesztés esetére is, amely képlet alapján a kamat kiszámítható volt, az így meghatározott ügyleti kamat és az egyedi szerződések 4.2. pontjában foglaltak alapulvételével) kiszámítható volt az induló havi törlesztő összeget követő havi törlesztőrészletek összege a teljes futamidőre (22. oldal). Az elsőfokú bíróság ítélete a hivatkozott konkrét képleteket is ismertette (6. oldal). Ezekre tekintettel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az alapügyben eljáró bíróságok az indítványozó által az EUB C-186/16. számú ítéletével összefüggésben hivatkozott kérdéseket megvizsgálták, azokra a döntések indokolásában részletesen kitértek.
- [50] 4. A jelen ügyben folytatott vizsgálat eredményeként az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott bírósági ítéletek mindazon kérdéseket vizsgálat tárgyává tették, amelyeket az alkotmányjogi panasz felsorolt, s azok vonatkozásában érdemi indokolással ellátott döntést hoztak. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a végkövetkeztetésre jutott, hogy a támadott bírósági ítéletek nem sértették meg az indítványozóknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részeként védett, indokolt bírói döntéshez fűződő jogát; ezért az indítványozók alkotmányjogi panaszát elutasította.

Budapest, 2022. április 5.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1957/2020.

